

Jablka s křenem mi nechutnala

Josef Nešpor

Průznivci literatury se skautskou tematikou oslavují každou nově vydanou knihu jako malý svátek. Prosadit se v českém prostředí s titulem určeným primárně skautským čtenářům je obtížný úkol. Odpovídá tomu jak počet titulů, tak velikost nákladu, který jen výjimečně překročí několik málo stovek kusů. *Jablka s křenem* Lenky Tillichové¹ se zpočátku jevila jako ukázka nového přístupu zdůrazňujícího více mezilidské vztahy než skauting jako takový. Autorka bohužel svou snahu neudržela v patřičných mezích a výsledný příběh se tak potácí mezi niternou výpovědí přespříliš hrdého dospívajícího člověka a červenou knihovnou.

V knize sledujeme životní osudy Jiřího Vlčka od posledního ročníku gymnázia do jeho 27 let, kdy se vrací z cest po celém světě, žení se s dívkou, u které bydlel po dobu vysokoškolského studia, a především se konečně stává otcem svého půlročního syna, o jehož narození nic nevěděl. Ke šťastnému konci se hrdina musel doslova probíjet přes zdravotní poúrazové obtíže, neshody v rodině, vnitřní zmatek, nevyzrálost a nezodpovědnost vůči sobě.

Jiří je ve svých téměř osmnácti letech na prahu skvělé sportovní kariéry. Jeho výkony v kanoistice se objevují v novinách a je mu předpovídaná mimořádná sportovní budoucnost. S jeho zájmem o sport ale koliduje zájem o školu, který je mírně řečeno nedostatečný. Sliby dané sobě i rodině, že se k maturitě vše naučí alespoň obstojně, vezmou brzy za své. Důvodem je částečně i nešťastná gymnaziální láska k dívce, která se nedokáže rozhodnout mezi dvěma chlapci. K problémům ve vztazích k nežnému pohlaví se přidávají pravidelné domácí střety s otcem, jehož druhý syn se příliš vzdálil od jeho vysněných představ.

Maturitu Jiří nakonec složí, ovšem je mu dána „z milosti“, jak podotýká jeho učitelka češtiny. Jiří je tímto pohoršen, neboť nechce přijímat žádné milodary, nakonec je ale za složenou zkoušku dospělosti rád. Toto je první viditelné zakolísání charakteru Jiřího, které bohužel působí jako hraná hrdost a ve čtenáři od počátku vytváří pocit, že „s Jurom je něco špatně“. Nadále pokračující dvojí vztah spolužačky Markéty s ním a Martinem vyvrcholí na letním skautském táboře. Martin se rozhodne pomstít za způsobená trápení nízkým způsobem – zapálením skautských lodí. V nastalém zmatku Jiří pachatele pronásleduje. Vyběhnou společně na hlídkovou věž, kde je Jiří shoben z výšky na zem. Utrpěná zlomenina páteře,

¹ TILlichOVÁ, Lenka (2012). *Jablka s křenem*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR.

přestože je po léčení schopen chodit, Jiřího připraví o všechny sportovní sny. A co víc, ztrácí i Markétu, která se konečně rozhodla pro Martina (neboť s ním čeká dítě) a na Jiřím si vyprosila slib mlčení o strůjci jeho úrazu.

Přestože Jiří za své i cizí chyby tvrdě platí, poučit se z nich zřejmě nehodlá. Po vystudování vysoké školy zanechává doma vše blízké a odjíždí na rok a čtvrt trvající cestu po různých vodáckých destinacích. Kontakt s vlastní rodinou omezí na příležitostné pohledy rodičům a nečetné e-maily staršímu bratrovi. Svě Aničce, které vyznal lásku jen pár dní před odjezdem, posílá pouze několik pohledů, a vždy bez zpáteční adresy. Anička přes to vše věří, že se k ní Jiří vrátí. Občasná naivita prokazovaná Jiřím i Aničkou v tomto bodu knihy přerůstá do obludných rozměrů a celý příběh se převrací do sentimentální polohy, z které již nevybředne. Závěrečný happy end, kdy dojde i ke smíření Jiřího se svým otcem, již působí jako z kategorie sci-fi.

Největší chybou se jeví nekompatibilita líčených charakterů. Postavy v knize pouze spoluexistují, ale bez větší vzájemné interakce. Ze všech nejlépe vychází kupodivu otec Jiřího, který nikdy nebyl sportovním nadšencem a více než o kanoistiku se zajímá o umění a fotografii, neboť je profesionálním fotografem. Ač se může zdát, že v souboji otce se synem o vzájemný respekt a uznání selhává, je to právě on, kdo po celé roky hradí Jiřímu nákladný koníček, při kterém jezdí na mistrovství po celé Evropě. Možná nemá cit pro sport, ale i přes to ví o všech sportovních úspěších svého syna. S nadšením pak hradí jeho studium na vysoké škole a trpělivě snáší jeho nezáměr, když se jednou za čtrnáct dní či měsíc přijede podívat domů automobilem, který dostal od otce k osmnáctinám za úspěšnou maturitu. Oproti tomu matka je psychicky labilní, k Jiřímu projevuje až opičí lásku a její největší vášní je zavařit do sklenic vše požitelné v okruhu pěti kilometrů od domu. Autorce se místo milující matky podařilo vytvořit stroj na obědy, který si léčí svůj psychický blok ze záměrně přerušného druhého těhotenství přehnanou starostlivostí o Jiřího.

Ve změní vztahů se téměř ztratila skautská myšlenka, pro kterou mnozí knihu četli. Několik málo popisů tábora a jeho dění, nutno ovšem podotknout, že velmi čtivě a vtipně podaného, tuto skutečnost nezachrání, a ani samotný Jiří nepředstavuje ideálního skautského vedoucího podle současných i minulých měřítek. Alespoň nepřichází na výpravy se zbytkovým alkoholem v žilách jako jeho kamarád Turek po zapíjení nešťastné lásky. Jiří by si ze skautského zákona měl častěji opakovat jeho sedmý bod nabádající k poslušnosti k rodičům. Ostatně všechny jeho excesy a násilné přemáhání zdravotních problémů za něj řešili právě oni.

Závěrečnou otázkou zůstává, komu je vlastně kniha určena. Čtenáře toužící po dobrodružném čtení zřejmě neosloví, stejně tak lidé hledající psychologickou sondu do smýšlení nejmladší generace nedojdou uspokojení. Duševní zmatky Jiřího Vlčka se stávají po čase stereotypní a nezajímavé. Vyváženost chuti jablek

s křenem, ke které je v knize přirovnáván vztah dvou lidí, se do příběhu bohužel nepřenesla. V ústech zbyly jen dvě kostky cukru a něco málo kyselosti na patře.

Mgr. Josef Nešpor
Katedra bohemistiky
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého
Křížkovského 10
77180 Olomouc
josef.nespor01@upol.cz